

КОНСТИТУЦІЙНЕ ТА АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

DOI: 10.18372/2307-9061.56.14895

УДК 343.21(477):351.862.4(045)

В. В. Калетнік,
юрисконсульт

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В КОНТЕКСТІ ПРОТИДІЇ ДЕСТРУКТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ АГЕНТІВ ВПЛИВУ

Громадська організація «Свідома Громадськість»
вул. Декабристів, 37/5, 08600, Васильків, Київська область, Україна
E-mail: human-rights@online.ua

Мета: аналіз законодавства іноземних країн в аспекті удосконалення національного законодавства щодо протидії деструктивній діяльності агентів впливу. **Методи дослідження:** загальнонауковий, який надав можливість дослідити питання вдосконалення національного законодавства; у процесі узагальнення та аналізу інформації використовувались статистичний, індуктивний та дедуктивний методи; спостереження, теоретичне узагальнення та історичний метод надали можливість вивчити зарубіжний досвід роботи державно-правових механізмів забезпечення національної безпеки держави щодо протидії деструктивній діяльності агентів впливу (досвід США, РФ, Ізраїлю, Австралії, Угорщини). **Результати дослідження:** у результаті наукового пошуку доведено, що питання підвищення функціональності (досягнення адекватного рівня спроможностей відповідати реальним та потенційним загрозам) державно-правових механізмів забезпечення національної безпеки України в аспекті протидії деструктивній діяльності агентів впливу можливо реалізувати шляхом перегляду та внесення змін до наявних механізмів із закріпленням відповідних положень в нормативно-правових актах. **Обговорення:** динамічність розвитку суспільних відносин та розвиток правової системи України, що відбуваються під впливом глобалізаційних процесів сьогодення, зумовлюють потребу подальшого наукового осмислення принципово нових інноваційних підходів до удосконалення національного законодавства в аспекті протидії деструктивній діяльності агентів впливу.

Ключові слова: агенти впливу; іноземні агенти; агенти іноземних держав; лобізм; іноземні принципи; національна безпека; національне законодавство.

Постановка проблеми та її актуальність.

В умовах сучасних глобальних та регіональних протистоянь, деструктивних комунікативних впливів, зіткнення різновекторних національних інтересів, поширення інформаційної експансії та агресії, підривної діяльності агентів впливу (іноземних агентів) захист національних інтересів та забезпечення національної безпеки стають пріоритетними стратегічними завданнями сучасних держав.

Особливо негативний вплив на всі сфери життєдіяльності країни має діяльність, так зва-

них, агентів впливу, як одного із методів деструктивного впливу, що лежить поза площиною закону. На сьогодні поняття «агент впливу» («іноземний агент») є досить новим, яке ще не знайшло свого відображення ані в законодавстві, ані в правовій доктрині.

Зазначене вимагає від політиків, науковців, правників пошуку принципово нових інноваційних підходів до удосконалення національного законодавства в аспекті протидії деструк-

тивній діяльності агентів впливу відповідно до вимог (викликів та загроз) сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Наукове осмислення концептуальних засад та окремих аспектів цієї проблеми здійснили в своїх роботах такі науковці, як: А.В. Баровська, В.П. Горбулін, Д.В. Дубов, З.А. Загинеї, Ю.К. Каздобіна, І.О. Корецька, В.О. Паливода, Д.С. Виговський, М. Недюха, М. Федорін, В.Ф. Нестерович, Ю.В. Ліннік, відомі експерти світового рівня, в тому числі С. Вітл, Д. Кукс, Л. Сулк, Ч. Ліченштейн, К. Хохол, Дж. Пілон, У. Кейсі, Ф. Хілл, У. Кортні, М. Лібіцкі та інші.

Разом із тим, віддаючи належне важливості та науковій цінності наявних досліджень, доводиться констатувати, що в межах правової науки до теперішнього часу ще не було здійснено комплексного дослідження такого феномену як «агент впливу».

Для України питання пошуку та протидії агентам впливу стоїть особливо гострим, формування достатньої нормативно-правової бази для притягнення таких осіб до відповідальності, механізмів їх чіткої ідентифікації та недопущення використання поняття «агент впливу» для обмеження свободи слова та думки і досі залишається невирішеним [8].

Метою статті є аналіз законодавства іноземних країн в аспекті удосконалення національного законодавства України щодо протидії деструктивній діяльності агентів впливу.

Виклад основного матеріалу. Сучасні зовнішні деструктивні впливи та внутрішні руйнівні процеси, породжені, в тому числі, діяльністю агентів впливу (іноземних агентів), вимагають комплексного вивчення досвіду іноземних країн в аспекті протидії такій діяльності.

Досвід США у боротьбі з іноземними агентами для нас є найбільш актуальним, адже саме там діє найбільш розроблене законодавство в цій сфері, де подібна діяльність регулюється Законом про реєстрацію іноземних агентів (Foreign Agents Registration Act, FARA). Необхідно зазначити, що даний Закон був прийнятий ще в 1938 році у відповідь на пропаганду, яку вела Німеччина напередодні Другої світової війни і після низки змін, найбільш суттєві з яких відбулися в 1966, 1995 і 2007 році, він набув су-

часної конфігурації і став дієвим інструментом боротьби з лобіюванням іноземних політичних інтересів [6]. Саме після змін до Закону в 1966 році фокус його змістився з політичної пропаганди в сторону політичного лобізму [7, 14].

Також, діяльність іноземних агентів у США регулюється Параграфом 951 розділу 18 Кодексу США. Відповідно до якого, особи, що працюють на території США під контролем іноземних урядів, зобов'язані повідомляти генерального прокурора США про свою діяльність (правило не розповсюджується на дипломатів). Порушникам загрожує штраф (розмір не вказується) або тюремне ув'язнення строком до 10 років. Можливе застосування обох мір покарання одночасно [15].

Відповідно до Закону, особи (юридичні і фізичні, в тому числі громадяни США), які представляють інтереси іноземних урядів, партій, організацій, компаній або приватних осіб («іноземні принципали») – і діючих за їх наказом, проханням і спрямовуючими вказівками зобов'язані реєструватися в якості іноземних агентів у Міністерстві юстиції США, і кожних півроку надавати відповідний звіт про кошти, які надійшли на їх рахунки – незалежно від того, чи це фінансування зі сторони іноземних властей або неурядових організацій – і витрати. Закон розповсюджується на такі сфери, як політична діяльність, інформаційні послуги, політичні консультації, збір або роздача грошових коштів, представлення інтересів замовника перед будь-якими відомствами, державними службовцями США або членами Конгресу [6, 14].

Під час реєстрації агент повинен надати повну інформацію про себе, описати свою діяльність, структуру власності, повідомити інформацію про іноземного замовника, отриманих від нього коштів (в тому числі на що вони були потрачені – з зазначенням одержувачів), розповсюджуваних інформаційних матеріалів. FARA також вимагає маркувати пропагандистську інформацію, яка в законі називається «інформаційні матеріали». Така інформація повинна супроводжуватися з позначкою, що вона розповсюджується «від імені іноземного

суб'єкта». Копії таких матеріалів необхідно надсилати в Міністерство юстиції.

При цьому FARA не охоплює неполітичний лобізм, як і пропаганду в широкому сенсі. Розповсюдження інформації в комерційних, культурних, наукових і релігійних цілях, а також залучення пожертвувань не передбачають реєстрації в якості «іноземних агентів». Під дію Закону не попадають і офіційні представники іноземних держав, у тому числі дипломати [7, 14].

Ізраїль розпочав боротьбу з іноземними агентами ще в липні 2016 року, коли був прийнятий Закон про прозорість фінансування неурядових організацій. Відповідно до цього Закону, неурядова організація (далі – НУО), обсяг річної іноземної фінансової підтримки якої перевищує п'ятдесят відсотків від загального обсягу фінансування, зобов'язана вказувати своїх «закордонних спонсорів» у відповідних документах. Також, публікації в ЗМІ, в яких мова йде про такі організації, обов'язково маркуються. У випадку порушення цього Закону передбачається штраф у розмірі 29,2 тис. шекелів (близько \$8,4 тис.) [5].

Парламентом Угорщини в червні 2017 року також був прийнятий закон, що посилює контроль над НУО з іноземним фінансуванням на суму не менше € 24 тис. у рік. Відповідно до закону, такі НУО зобов'язані реєструватися як «організації, що отримують іноземне фінансування». Також, НУО з іноземним фінансуванням зобов'язані вказувати даний факт на всіх заходах і в публікаціях та надавати щорічний детальний звіт про свою діяльність. У разі невиконання зазначених вимог організації можуть бути закриті. В Угорщині пройшли реєстрацію 152 НУО з іноземним фінансуванням, однак, у зв'язку з невизначеністю процедури закриття, більшість організацій проігнорували Закон (всього в країні близько 60 тис. НУО) [6].

В Австралії в 2018 році, для контролю за діяльністю іноземних агентів, був прийнятий Закон про програму прозорості іноземного впливу. Відповідно до цієї програми вимоги з розкриття інформації покладаються на фізичних і юридичних осіб, які:

- здійснюють комунікаційну діяльність в Австралії від імені іноземного принципала з метою політичного або урядового впливу;

- надають інформацію або матеріали від імені іноземного принципала з метою розповсюдження в суспільстві [11].

Детальна інформація про вимоги з розкриття інформації для різних видів комунікаційної діяльності, в тому числі і про те, де і коли відбудеться розкриття інформації і в якій формі, визначається правилами Програми прозорості іноземного впливу. Ці дані залежать від типу комунікації діяльності, що проводиться, наприклад, друкована форма або телепередача, але сутність розкриття залишається однаковою.

Це зроблено для того, щоб члени уряду, які приймають рішення, і представники суспільства мали змогу отримати доступ до інформації про характер і ступінь іноземного впливу в країні. Під дію закону попадає і лобіювання в парламенті і ЗМІ, надання фінансових коштів. Здійснення діяльності при відсутності реєстрації або надання неправдивої інформації (яка вводить в оману) являється кримінальним правопорушенням, за яке передбачено штраф або позбавлення волі до п'яти років [12].

Цікавим для розгляду є досвід Російської федерації де в липні 2012 року Держдума РФ прийняла поправки до низки законів, які ввели в російське законодавство поняття «іноземний агент» і врегулював порядок діяльності таких організацій на території Росії [13].

Відповідно до законодавства РФ під поняття «іноземний агент» потрапляють російські некомерційні організації, які отримують кошти та інше майно від іноземних держав, їхніх державних органів, міжнародних та іноземних організацій, іноземних громадян, і які беруть участь, в тому числі в інтересах іноземних джерел, у політичній діяльності, що здійснюється на території Російської Федерації. Також зазначається, що некомерційна організація бере участь у політичній діяльності, якщо незалежно від цілей і завдань, які закріплені у неї в статуті, вона бере участь в організації і проведенні політичних акцій з метою впливу на прийняття державними органами рішень, спрямованих на зміну їхньої державної політики, а також у фор-

муванні громадської думки в зазначених цілях [13].

При цьому до політичної діяльності не відноситься діяльність в сфері науки, культури, мистецтва, охорони здоров'я, соціальної підтримки і захисту громадян, захисту материнства і дитинства, соціальної підтримки інвалідів, пропаганди здорового способу життя, фізичної культури і спорту, захисту рослинного і тваринного світу, а також благодійна діяльність.

У законодавстві РФ передбачається обов'язкове маркування усіх інформаційних матеріалів організацій, які виконують функції іноземного агента, незалежно від того, чи розповсюджується така інформація через друковані ЗМІ чи Інтернет. Крім того, річна бухгалтерська (фінансова) звітність таких організацій підлягає обов'язковому щорічному аудиту [13].

Для забезпечення дії закону було внесено зміни до Кримінального кодексу та передбачено покарання у вигляді позбавлення волі до двох років за невиконання вимог Закону.

Виконання закону у сфері аналізу інформацію про фінансові операції некомерційних організацій було покладене на Федеральний орган виконавчої влади, уповноважений на здійснення функції з протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму [6].

Що ж стосується ситуації довкола врегулювання діяльності іноземних агентів в Україні, то в нас вже були спроби боротьби з іноземними агентами і законодавчого «створення» іноземних агентів. У 2014 році в пакеті так званих «законів 16 січня» було прийнято законопроект «Олійника-Колісніченко» № 3879, яким вносилися зміни до Закону України «Про громадські об'єднання». Законом передбачалось, що громадське об'єднання вважається іноземним агентом, якщо для забезпечення своєї діяльності отримує гроші або майно від іноземних держав, їх державних органів, іноземних неурядових організацій, міжнародних неурядових організацій, іноземних громадян, а також бере участь, в тому числі в інтересах іноземних джерел, в політичній діяльності на території України. Слід зазначити, що вже в лютому 2014 року Верховна Ра-

да прийняла закон, яким було скасовано більшість законів, прийнятих 16 січня 2014 року, в тому числі законодавчі зміни, які прирівнювали громадські організації, які отримують кошти з-за кордону, до іноземних агентів [4].

Із 2017 року законодавці неодноразово поверталися до цього питання (законопроекти: № 6674 від 10 липня 2017 року про внесення змін до Податкового кодексу України щодо забезпечення відкритості для суспільства інформації про фінансування діяльності громадських об'єднань та використання міжнародної технічної допомоги та № 6675 від 10 липня 2017 року про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення відкритості для суспільства інформації про фінансування діяльності громадських об'єднань та використання міжнародної технічної допомоги (включені до порядку денного 20 березня 2018 року і 07 лютого 2019 року відповідно), ініціатор – Президент України Петро Порошенко; № 8501 від 20 червня 2018 року про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо прозорості та відкритості інформації про діяльність благодійних організацій та громадських об'єднань, які отримують фінансування від іноземних держав та іноземних неурядових організацій, поданий на розгляд до Верховної Ради за ініціативою Народного депутата України Сергія Тарути).

Наразі, ми можемо спостерігати, що у 2020 році законодавці знову повернулися до вирішення питання з протидії деструктивній діяльності агентів впливу (іноземних агентів) в Україні. Так, у квітні 2020 року народним депутатом України Федором Христенко було зареєстровано та подано до Верховної Ради законопроект № 3326 про внесення змін до Закону України «Про очищення влади» (щодо недопущення зовнішнього впливу на інтереси держави) [9], а вже в травні 2020 року народний депутат України Олександр Дубінський подав законопроект № 3564 про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо прозорості діяльності громадських об'єднань з іноземною підтримкою) [10].

У законопроекті № 3564, зокрема, передбачено внесення зміни до Господарського кодексу

України та Законів України: «Про громадські об'єднання», «Про благодійну діяльність та благодійні організації» та ін., за якими, в тому числі, передбачається ввести окреме поняття для громадських об'єднань та благодійних організацій, які отримують фінансову підтримку більше ніж на п'ятдесят відсотків від загального обсягу фінансування, від іноземних держав, державних органів іноземних держав, іноземних неурядових організацій, міжнародних та іноземних організацій, а також від іноземних громадян.

Отже, як ми могли переконатися, незважаючи на низку спроб законодавчо «створити» іноземних агентів в Україні, практичного втілення в життя у вигляді законодавчих актів вони поки що так і не дістали (за винятком хіба що 2014 року), внаслідок чого практичні механізми протидії агентам впливу залишаються відсутніми.

Зважаючи на те, що аналіз законодавства іноземних країн та положень законопроектів нами здійснювався саме для пошуку найбільш прийняттого способу імплементації дієвого механізму протидії деструктивній діяльності агентів впливу (іноземних агентів) із наданням таким особам та організаціям в Україні відповідного юридичного статусу, що сприятиме захисту українських національних інтересів, ми пропонуємо до запровадження низки змін до Законів України: «Про громадські об'єднання», «Про благодійну діяльність та благодійні організації», «Про очищення влади», взявши за основу законопроекти № 3326, № 3564.

Законопроект Дубінського № 3564 розглядався нами винятково як основа для змін до Законів України: «Про громадські об'єднання», «Про благодійну діяльність та благодійні організації».

Так, на нашу думку в законопроекті № 3564 в контексті змін до Закону України «Про громадські об'єднання» [2] потребує певного редагування стаття 1¹ (Стаття 1¹. Поняття громадського об'єднання з іноземною підтримкою). Зокрема після врахування правок самого поняття «громадського об'єднання з іноземною підтримкою», та критеріїв (умов) віднесення

громадських об'єднань до таких, перша частина статті 1¹ буде наступного змісту:

«1. Громадським об'єднанням з іноземною підтримкою є громадське об'єднання зі статусом юридичної особи, зареєстроване в Україні, яке для забезпечення своєї діяльності безпосередньо або через будь-яких третіх осіб отримує чи отримувало кошти, майно, послуги від іноземних держав, органів влади чи посадових осіб іноземних держав, міжнародних неурядових організацій чи неурядових організацій іноземних держав або від іноземних юридичних осіб, іноземних громадян, осіб без громадянства чи уповноважених ними осіб, та/або від юридичних осіб і громадян України, або з будь-якого іншого джерела фінансування, розташованого за межами України, за одночасного виконання наступних умов:

1) громадське об'єднання здійснює діяльність, у тому числі в інтересах осіб, які надають іноземну фінансову підтримку, у сферах, що зазначені в частині другій цієї статті;

2) обсяг іноземної фінансової підтримки протягом календарного року перевищує п'ятдесят відсотків від загального обсягу фінансування такого громадського об'єднання;

3) загальний обсяг фінансування громадського об'єднання за календарний рік перевищує еквівалент 30000 (тридцять тисяч) євро.»»

Стаття 22² (Перевірка керівників громадського об'єднання на поліграфі) потребує виключення, оскільки саме дана вимога отримала великий спротив та викликала обурення громадськості.

Враховуючи запропоновані нами вище зміни до законопроекту № 3564 в частині, що стосуються Закону України «Про громадські об'єднання» статтю 17 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» [1] необхідно доповнити частиною четвертою такого змісту:

«4. Благодійні організації, які здійснюють благодійну діяльність за рахунок коштів більше ніж на п'ятдесят відсотків від загального обсягу фінансування, отриманих від іноземних держав, органів влади чи посадових осіб іноземних держав, міжнародних неурядових організацій чи неурядових організацій іноземних держав або

від іноземних юридичних осіб, іноземних громадян, осіб без громадянства чи уповноважених ними осіб, та/або від юридичних осіб і громадян України, або з будь-якого іншого джерела фінансування, розташованого за межами України, зобов'язані подавати та оприлюднювати інформацію про джерела, обсяги та цілі такого фінансування у порядку, передбаченому для громадських об'єднань, які отримують фінансову підтримку більше ніж на п'ятдесят відсотків від іноземних держав, органів влади чи посадових осіб іноземних держав, міжнародних неурядових організацій чи неурядових організацій іноземних держав або від іноземних юридичних осіб, іноземних громадян, осіб без громадянства чи уповноважених ними осіб, та/або від юридичних осіб і громадян України, або з будь-якого іншого джерела фінансування, розташованого за межами України, визначеному Законом України «Про громадські об'єднання».

З метою запобігання можливого порушення інтересів держави та втручання у здійснення державної політики з боку іноземних держав, іноземних фізичних чи юридичних осіб через пов'язаних з ними громадян України, які отримували кошти, майно, послуги від іноземних суб'єктів і відповідно можуть діяти в їхніх інтересах, як іноземні агенти (агенти впливу) у випадку зайняття ними посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування нами пропонується взяти за основу законопроект № 3326 про внесення змін до Закону України «Про очищення влади» (щодо недопущення зовнішнього впливу на інтереси держави) [9] зареєстрований та поданий до Верховної Ради народним депутатом України Федором Христенко 13 квітня 2020 року. В даному законопроекті пропонується запровадити додаткові категорії осіб, яким забороняється обіймати посади, пов'язані із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування.

Також, у законопроекті передбачається необхідність звільнення таких осіб із займаних ними посад та внесення відомостей про них до Єдиного реєстру осіб, щодо яких застосовано положення Закону України «Про очищення влади» [3].

Висновки. Підсумовуючи, слід зазначити, що сфери діяльності агентів впливу (іноземних агентів), організаційні форми їх роботи та статуси роблять майже неможливим створення надійної системи протидії.

В рамках пошуку найбільш прийняттого способу імплементації дієвого механізму протидії деструктивній діяльності агентів впливу (іноземних агентів) з наданням таким особам та організаціям в Україні відповідного юридичного статусу, в дослідженні запропоновано, шляхом внесення змін до деяких законодавчих актів, запровадити в Україні міжнародну практику щодо забезпечення прозорості діяльності громадських об'єднань з іноземною підтримкою (фінансуванням), а також запровадити додаткові категорії осіб, яким забороняється обіймати посади, пов'язані з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування.

Вирішення зазначених вище питань, пов'язаних із деструктивною діяльністю агентів впливу, потребує подальших ґрунтовних досліджень і напрацювання дієвих механізмів протидії.

Окремого вивчення потребують питання діяльності засобів масової інформації, які фінансуються із-за кордону, а також діяльності агентів впливу (іноземних агентів) у наглядових радах на державних унітарних підприємствах та господарських товариствах, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі.

Література

1. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 5 лип. 2012 р. № 5073-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 25. Ст. 252.
2. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 бер. 2012 р. № 4572-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 1. Ст. 1.
3. Про очищення влади: Закон України від 16 вер. 2014 р. № 1682-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 44. Ст. 2041.
4. В Україні скоро можуть з'явитись «іноземні агенти» – як такий статус працює у світі? URL: <https://www.stopfake.org/uk/v-ukrayini->

skoro-mozhut-z-yavitis-inozemni-agenti-yak-takij-status-pratsyuye-u-sviti/

5. Израиль: усилия правительства по прекращению иностранного финансирования антиизраильских НПО. URL: <http://www.iimes.ru/?p=47002>

6. Иностранные агенты в законодательстве зарубежных стран. Статус и деятельность. URL: <https://www.google.com/amp/s/tass.ru/info/7253197/amp>

7. Как работает американский закон об «иностранных агентах» FARA. URL: <https://www.dw.com/ru/как-работает-американский-закон-об-иностранных-агентах-fara/a-41056809>

8. Калетнік В.В. Проблеми юридичної кваліфікації діяльності агентів впливу. *Гілея: науковий вісник*. Київ: Видавництво «Гілея», 2020. Вип. 155 (№ 4). 300 с.

9. Проект Законау про внесення змін до Закону України «Про очищення влади» (щодо недопущення зовнішнього впливу на інтереси держави) № 3326 від 13 квіт. 2020 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68576

10. Проект Законау «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо прозорості діяльності громадських об'єднань з іноземною підтримкою)» № 3564 від 29 трав. 2020 р. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68977

11. Программа прозрачности иностранного влияния. URL: <https://www.ag.gov.au/Integrity/foreign-influence-transparency-scheme/Pages/resources-russian.aspx>

12. У Росії «іноземні агенти» платитимуть великі штрафи. Путін підписав відповідні поправки до закону. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/inozemni-ahenty-v-rosii-platytymut-shtrafy/30328778.html>

13. Федеральный закон РФ от 20.07.2012 № 121-ФЗ «О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации в части регулирования деятельности некоммерческих организаций, выполняющих функции иностранного агента». URL: <http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&nd=102158302>

14. Foreign Agents Registration Act. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/22/chapter-11/subchapter-II>

15. The Justice Department's New, Unprecedented Use of the Foreign Agents Registration Act. URL: <https://www.lawfareblog.com/justice-departments-new-unprecedented-use-foreign-agents-registration-act>

References

1. Pro blagodijnu dijaj'nist' ta blagodijni organizacii': Zakon Ukrai'ny vid 5 lyp. 2012 r. № 5073-VI. *Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrai'ny*. 2013. № 25. St. 252.

2. Pro gromads'ki ob'jednannja: Zakon Ukrai'ny vid 22 ber. 2012 r. № 4572-VI. *Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrai'ny*. 2013. № 1. St. 1.

3. Pro ochyshhennja vlady: Zakon Ukrai'ny vid 16 ver. 2014 r. № 1682-VII. *Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrai'ny*. 2014. № 44. St. 2041.

4. V Ukrai'ni skoro mozhut' z'javytys' «inozemni agenty» – jak takyj status pracjuje u sviti? URL: <https://www.stopfake.org/uk/v-ukrayini-skoro-mozhut-z-yavitis-inozemni-agenti-yak-takij-status-pratsyuye-u-sviti/>

5. Izrail': usilija pravitel'stva po prekrashheniju inostrannogo finansirovanija antiizrail'skih NPO. URL: <http://www.iimes.ru/?p=47002>

6. Inostrannye agenty v zakonodatel'stve zarubezhnyh stran. Status i dejatel'nost'. URL: <https://www.google.com/amp/s/tass.ru/info/7253197/amp>

7. Kak rabotaet amerikanskij zakon ob «inostrannyh agentah» FARA. URL: <https://www.dw.com/ru/kak-rabotaet-amerikanskij-zakon-ob-inostrannyh-agentah-fara/a-41056809>

8. Kaletnik V.V. Problemy jurydychnoi' kvalifikacii' dijaj'nosti agentiv vplyvu. *Gileja: naukovyj visnyk*. Kyi'v: Vydavnyctvo «Gileja», 2020. Vyp. 155 (№ 4). 300 s.

9. Proekt Zakonu pro vnesennja zmin do Zakonu Ukrai'ny «Pro ochyshhennja vlady» (shhodo nedopushhennja zovnishn'ogo vplyvu na interesy derzhavy) № 3326 vid 13 kvit. 2020 r. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68576

10. Proekt Zakonu «Pro vnesennja zmin do dejakyh zakonodavchyh aktiv Ukrai'ny (shhodo

prozorosti dijāl'nosti gromads'kyh ob'jednan' z inozemnoju pidtrymkoju)» № 3564 vid 29 trav. 2020 r. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68977

11. Programma prozrachnosti inostrannogo vlijanija. URL: <https://www.ag.gov.au/Integrity/foreign-influence-transparency-scheme/Pages/resources-russian.aspx>

12. U Rosii' «inozemni agenty» platytymut' velyki shtrafy. Putin pidpysav vidpovidni popravky do zakonu. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/inozemni-ahenty-v-rosii-platytymut-shtrafy/30328778.html>

13. Federal'nyj zakon RF ot 20.07.2012 № 121-FZ «O vnesenii izmenenij v ot del'nye za-

konodatel'nye akty Rossijskoj Federacii v chasti regulirovanija dejatel'nosti nekommercheskih organizacij, vypolnjajushhijh funkcii inostrannogo agenta». URL: <http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&nd=102158302>

14. Foreign Agents Registration Act. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/22/chapter-11/subchapter-II>

15. The Justice Department's New, Unprecedented Use of the Foreign Agents Registration Act. URL: <https://www.lawfareblog.com/justice-departments-new-unprecedented-use-foreign-agents-registration-act>

V. Kaletnik

THEORETICAL ASPECTS OF IMPROVEMENT OF NATIONAL LEGISLATION IN THE CONTEXT OF COUNTERING THE DESTRUCTIVE ACTIVITY OF AGENTS OF INFLUENCE

NGO «The Conscious Community»
Dekabristiv Street, 37/5, 08600, Vasylkiv, Kyiv region, Ukraine
E-mail: human-rights@online.ua

Purpose: analysis of foreign legislation in terms of improving national legislation to combat the destructive activities of agents of influence. **Methods of research:** general science, which provided an opportunity to explore issues of improving national legislation; statistical, inductive and deductive methods were used in the process of generalization and analysis of information; observation, theoretical generalization and historical method provided an opportunity to study the foreign experience of state and legal mechanisms to ensure national security of the state to combat the destructive activities of agents of influence (the experience of the United States, Russia, Israel, Australia, Hungary). **Results:** as a result of scientific research it is proved that the issue of increasing the functionality (achieving an adequate level of capabilities to meet real and potential threats) of state and legal mechanisms to ensure national security of Ukraine in terms of combating destructive activities of agents can be implemented by revising in regulations. In particular, a decision was proposed on the introduction in Ukraine of international practice to ensure transparent activities of public associations with foreign support (funding), as well as the introduction of additional categories of persons prohibited from holding positions related to state or local government, in case their adoption will help protect Ukrainian national interests.

Emphasis is placed on further study of the activities of mass media financed from abroad, as well as the activities of foreign agents (agents of influence) in the supervisory boards of state unitary enterprises and companies, in the authorized capital of which more than 50 percent of shares belong state. **Discussion:** the dynamics of public relations and the development of the legal system of Ukraine, which are under the influence of today's globalization processes, necessitate further scientific understanding of fundamentally new innovative approaches to improving national legislation in terms of combating the destructive activities of agents of influence.

Keywords: agents of influence; foreign agents; agents of foreign states; lobbying; foreign principals; national security; national legislation.